

Obrtno šolstvo.

Preustroj ljubljanske obrtne nadaljevalne šole. Ljubljanska obrtna nadaljevalna šola je bila do letošnjega šolskega leta združena z ljubljansko realko. Ker je pa število učencev raslo od leta do leta, je prišla deželna vlada do spoznanja, da bi bilo bolje, če se šola porazdeli po strokah in vsaka stroka oddeli posebnemu vodstvu. Zaraditega se je v začetku tekočega šolskega leta preselila ta šola na I., II. in III. mestno šolo in na mestno nemško deško ljudsko šolo. Na I. mestni šoli je nastanjena obrtna nadaljevalna šola za mehansko-tehniške obrti. Šola je trirazredna in ima pet vzporednic, skupaj torej osem razredov. Vodja te šole je nadučitelj J. Dimnik. Na II. mestni šoli se nahaja nadaljevalna za stavbinske obrti. Tudi ta šola je trirazredna ter ima pripravljani tečaj in dve vzporednici, skupaj šest razredov. Vodstvo je poverjeno nadučitelju J. Jegliču. Na mestni nemški deški ljudski šoli je obrtna nadaljevalna šola za oblačilne in umetniške obrti, ki obstoji iz dveh razredov, dveh vzporednic in pripravljalnega tečaja. Šolo vodi nadučitelj T. Valenta. Na III. mestni šoli je splošna obrtna nadaljevalna šola z dvema razredoma in pripravljanim tečajem. To šolo pohajajo vajenci raznih obrti. Vodstvo šole je poveril šolski odbor vodji J. Levcu. — Na vseh teh šolah poučujejo ljudski učitelji, ki so izprašani za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah; le strojeznanstvo in tehnologijo poučuje v III. razredu na I. in II. mestni šoli inženjer Foerster. — Za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah prejema učiteljstvo za vsako tedensko uro po 10 K na mesec, v pripravljanih razredih pa po 8 kron. Učni jezik je na vseh šolah slovenski; pohaja pa vse štiri obrtne nadaljevalne šole kakih 700 učencev. Poučuje so ob četrtkih in nedeljah od osmih do dvanajstih dopoldne.

Obrtno nadaljevalna šola v Idriji. Deželni predsednik kranjski je namesto umrlega c. kr. rud. svetnika Karla Svobode imenoval kot zastopnika naučne uprave v šolskem odboru obrtno-nadaljevalne šole v Idriji rudniškega zdravnika v Idriji dr. Milana Papeža.

Obrtno-nadaljevalna šola v Novem mestu. Ministrstvo za javna dela je odobrilo načrt za trgovski tečaj na obrtno-nadaljevalni šoli v Novem mestu. Zaradi tega se je tudi prenaredel učni načrt imenovane obrtno-nadaljevalne šole, ki ga je odobrila deželna vlada.

Učiteljska strokovna šola v Ljubljani. Strokovni učitelj Ivan Bernot je imenovan za stalnega učitelja na tej šoli.

Solsko zdravstvo.

Solsko zdravstvo v Berlinu. Leta 1905/6. je bilo v Berlinu 29.662 šol. otrok pod zdravniško kontrolo, leta 1906/7 36.374 in leta 1907/8 39.666. Leta 1908/9 je bilo zdravniško preiskanih 34.883 šol. otrok, a od teh je bilo spoznanih za šolski obisk negodnih 3027, a 8176 se stalno nadzoruje. Pri preiskovanjih otrok se je konstatiralo sledeče: oboesne bolezni 7344, slab telesni razvitek 6054, ušesne bolezni 3453, delna grbavost 2801, vratne bolezni 2990, srčne napake 2775, kile 1062, škrofuloza 1818, pluč. jetika 1740, razne pljučne bolezni 841, kostna jetika 381, nervoznost 1658, jecljavost 1415, rahitika 1221, topost 746, razne kožne bolezni 691, pomanjkanje kakega uda 311, padavica 491, bolezen na obistih 177, razne bolezni 797.

Tretji mednarodni kongres za negovanje šolskega zdravstva se ne vrši o Veliki noči 1910, ampak se je preložil na prvi teden avgusta (3. do 7. avgusta 1910). Pristop h kongresu je javiti generalnemu tajniku dr. Dufestelu, Pariz, Boulevard Magenta 10. Častni podpornik kongresa je tisti, ki da 400 frankov, podporni član 80 Fr., pravi član 20 Fr., izredni član 10 Fr. Takoj, ko dojde članarina v Pariz, se pošlje članu kongresna karta. Nadalje dobi vsak vse tiskovine, to je poročila, tiskane govore itd., poslano na dom. Uprave in magistrati, znanstveni inštituti, družbe in društva se sprejmejo kot kolektivni člani in lahko odposljejo na kongres po enega delegata, ki ima vse pravice pravega člana. Posestnik kongresne karte bo imel tudi znižano vozno na Francoskem. Izredni člani (soproge in odrasli rodovinski udje pravih članov) imajo ravnotako pravico na znižano vožnjo kot pravi člani in lahko prisostujejo vsem prireditvam, sprejemom in sejam kongresa. — S kongresom bo tudi združena šolskohigienična razstava. Vprašanja glede te je nasloviti na V. H. Friedela, bibliotekarja pedagoškega muzeja, Pariz, Rue Gay — Lussac 41. Izmed dosedaj javljenih referentov so Avstrijci: dr. Viljem Wallisch — Dunaj — o higieni ustne votline v internatih; dr. Viljem Prausnitz — Gradec — o sred-tvih, kako ohraniti famlijo pred nalezljivimi boleznimi, ki jih prinesejo otroci iz šole; dr. Vlastimil Klim a — Praga — o nalogah različnih naprav, ki so priklopljene šolam (zdravitve prejšnjih učencev, podpirateljev, kartelna društva itd.) z ozirom na higieno otrok in odrastajoče mladine; dr. Armin B e x h e f t —

Budimpešta — o urniku in o uporabi časa v šolah na prostem; dr. Todor Altschul — Praga — skupno delovanje zdravnikov in učiteljstva glede na negovanje šolske higiene. — Obravnavalo se bo v plenarnih sejah in v 10 sekcijah. Sekcije so razdeljene: 1. Šolska posloja in šolski mobilar. 2. Higiena internatov. 3. Zdravniško nadzorstvo šol in osebne zdravstvene pole. Praktična vrednost njih uvedbe. 4. Fizična vzgoja in podpiranje osebne negovanja zdravstva. 5. Kaj naj šola stori, da se zabrani razširjanje nalezljivih bolezni. Bolezni, ki so nastale v šoli. 6. Higiena zunaj šole. Šole na prostem, počitniške kolonije. 7. Učiteljstvo: njegova higiena, njegovi stiki s famlijo in s šolskimi zdravniki. 8. Zdravstvena navodila učiteljem, učencem in rodovini. 9. Učne metode in ukazi napram šolski higieni. 10. Posebne šole za abnormalne otroke. — Ko dobim natančnejša poročila, poročam še o pripravah za kongres in za šolskohigienično razstavo.

Šolski zdravniki na avstrijskih šolah. Z naredbo naučnega ministra bo sedaj uvedena, kakor poroča „Beseda učiteljska“, služba higieničnih zdravnikov, ponekod tudi na avstrijskih šolah in to začasno samo na državnih zavodih za izobrazbo učiteljev. Ti zavodi so bili izbrani z to, ker delujejo že sedaj na njih graduirani zdravniki kot docenti somatologije in šolske higiene, ki torej lahko prevzemo obremenitve službo šolskih zdravnikov. — Zaradi spojenja vadnic in deloma tudi otroških vrteev z učiteljišči je dana tudi možnost vršiti službo šolskih zdravnikov pri učencih in gojencih najrazličnejše dobe. Za bodočo delavnost šolskih zdravnikov je bila izdana prav obširna instrukcija.

Velika ustanova češkega rodoljuba. „Hlas Naroda“ poroča, da je v Pragi umrl veleposestnik Franc Stolz zapustil češki otroški bolnici 600.000 kron.

Z slovanskih pokrajin.

○ **Vseslovanski shod.** Leta 1910. bo v Sofiji velik vseslovanski shod, shod vseh slovanskih zdravnikov in zborovanje vseh slovanskih časnika. Za čim najsjajnejši sprejem teh gostov je mestna občina določila 50.000 K, bolgarska vlada pa je sedaj dala v isto svrhu še 50.000 K. Po vsem tem se lahko sodi, da bo vseslovanski shod v Sofiji najsjajnejša prireditve, kar so jih do sedaj priredili slovanski narodi.

○ **V zadnjih izdihljajih.** Hrvaška deželna vlada je odposlala na vse velike župane, podžupane in okrajne predstojnike, da se imajo najenergичnejše preprečiti vse, tudi najmanjše manifestacije za hrvaško-srbsko koalicijo. No to bo vendar pomagalo!

○ **„Narodni Listy“ največji češki dnevnik,** je prešel v last konsorcija „Kramář-Mastalka in tovariši“. Kramářeva grupa je kupila ta list za K 1,750.000. Dosedanje glasilo dr. Kramářa „Den“ je prenehal z novim letom.

Razgled po šolskem svetu.

— **Rusko šolstvo.** L. 1907. je bilo v evropski Rusiji 12 milijonov šol. otrok, a šole je obiskovalo le 4,100.000 ali 34-17%, in sicer 2,952.000 dečkov in 1,148.000 deklic. Šolski obisk se je povzdignil od l. 1905. ravno za 8-2%.

— **Solske sestre v Nemčiji.** V Nemčiji so uvedli neko novost, namreč takozvane šolske sestre, katerih glavna naloga je, skrbeti za stik staršev s šolo. Opozarjati imajo starše na snažnost otrok in na njih zdravje, pregledovati morajo stanovanja in nadzorovati domačo vzgojo. Samo v Charlottenburgu je ena teh sester posredovala v 214 slučajih in obiskala v teku enega leta 740 krat dotične starše. Nemške šolske sestre niso enake našim.

— **Češko vseučilišče v Pragi.** Dne 29. pret. m. je govoril v češkem deželnem zboru član gosposke zbornice prof. Hlava o potrebnostih češkega vseučilišča.

— **Dr. Hermengild Jiřeček.** V Visoki Myti je dne 30. pret. mes. umrl češki učenjak dr. Hermengild Jiřeček. Rodil se je 13. februarja 1827. Odlikoval se je na novelistiškem polju, posebno pa v področju slovanske zgodovine. Znan je njegovo delo „Slovansko pravo v Češki“. Bil je član češke akademije v Pragi in dopisujoč član jugoslovanske akademije v Zagrebu.

— **Hrvaško vseučilišče** dobi naposled sebi primeren vseučiliško knjižnico: Stavbo bodo zidali na „Zapadnom perivoju“ s stroškom od 3 mil. kron.

— **Napad na katoliške dijake.** V Črnovicah so napadli nemški svobodomiselniki dijaki na bumlnu katoliške dijake in zahtevali, da odstranijo trakove. Ker pa katoliški visokšolci tega niso hoteli storiti, so planili svobodomiselniki dijaki s palicami nanje. Občinstvo, zlasti pa kmetje, so priskočili katoliškim dijakom na pomoč. Nastala je velika bitka, kateri je šele policija mogla napraviti konec. Aretovala je mnogo oseb, zlasti dijakov.

— **Srbski profesorji za Masaryka.** Profesorji srbskega vseučilišča v Belgradu so sklenili poslati dr. T. Masaryku skupno adresso v izraz hvalečnosti za njegovo apostolsko delovanje in prid slogi Jugoslovanov.

— **Eksplozija v dekliškem penzionatu.** V salonu dekliškega penzionata v Warni na Bulgarskem sta eksplodirali dve bencinski svetilki, ko so bila vsa dekleta zbrana v salonu. Dve deklici sta bili takoj mrtvi, vsa druga dekleta so pa težko ranjena.

Profesor Franc pl. Defregger, znani nemški slikar, ki je od l. 1878. bil profesor na akademiji upodablajočih umetnosti v Monakovem, je v starosti 74 let stopil v pokoj.

— **Nižjeavstrijski in gornjeavstrijski deželni zbor** sta dne 3. t. m. imela svoji prvi seji po Novem letu. V nižjeavstrijskem deželnem zboru so nemški nacionalci zopet vložili predlog, da se nemščina določi kot edini učni jezik na vseh javnih ljudskih in meščanskih šolah v tej kronovini. Dobiti hočejo za zakonski načrt besedilo, ki bo omogočilo sankcije.

— **40.000 kron čistega dobička** več je imela „Südmarka“ s svojo „dobrodelno“ loterijo, ki jo je vlada dovolila brez davkov. Prva loterija je vrgla „Südmarki“ 80.000 K čistega dobička, druga približno isto vsoto, če še ne več, to pa vse za to, ker se slovanski poslancem ni posrečilo doseči obdajenja.

— **200.000 kron za hrvaško prosveto.** Župnik v Marji Bistrici na Hrvaškem, dr. Juraj Žerjavič, ki je odločen nasprotnik klerikalizmu, je svojim župljanom sezidal dve ljudski šoli v vrednosti 80.000 K. Žačetkom novega leta pa je podaril po svojem zastopniku dr. Ružiču hrvaški vladi, oddelku za uk in bogočastje, hišo na vogalu Gunduličeve in Rajnerjeve ulice v Zagrebu, vredno 200.000 kron, za ustanovitev hrvaške višje tehnične šole. S tem je storjen temelj hrvaški politiki.

Z gospodarskega polja.

— **Slovenskemu društvu čebelorejcev** je dovolilo poljedelstvo ministrstvo državno podporo 1000 K.

— **Avstrijske državne železnice.** Dolžina avstr. državnih železnic je znašala konec septembra t. l. 13.959 kilometrov. Skupni dohodek prvih devet mesecev znašajo 452.135.300 K in so za 4,584.886 K viši nego v isti dobi lanskega leta.

— **Češko sadjarstvo.** Na Češkem so našli lanko leto 9.610.000 peškatega in 20.230.000 koščičastega sadnega drevja, skupaj torej okoli 30 milijonov debel, od katerih jih je rodilo 24 milijonov. Nasproti leta 1880. se je število peškatega sadnega drevja povečalo za 7-6%, koščičastega pa za 34-7%.

— **Poučni tečaj za kmetijsko združništvo** priredi splošna zveza avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju. Ta tečaj ima namen, nuditi mladim združnim uradnikom, kakor tudi onim, ki se hočejo poklicno posvetiti združnemu delovanju, temeljit pouk na vseh poljih kmetijskega združništva. Ti tečaji se bodo vršili po dosedanjih sklepih odslej vsako leto. Prvi bo trajal tri mesece, in sicer od 10. januarja do 10. aprila 1910 na Dunaju. Udeležiti se bodo mogli tega tečaja v prvi vrsti mladi ljudje, ki so bili že v praksi bodisi pri združnih zvezah, bodisi pri kaki posamezni zadrugi. Udeleženci morajo biti najmanj 18 let stari. Za ves tečaj je plačati šolnine v znesku 30 K. Splošna zveza avstrijskih zadrug kot prirediteljica tečaja se bo potrudila, da preskrbi udeležencem na Dunaju cena stanovanja in ceno hrano. Splošna zveza je pridobila izvrstne učne osebe v najboljših združnih strokovnjakih iz vseh vrst združništva, kakor tudi strokovnjake na polju prava, blagoznanstva, železnice itd. Kdor se hoče udeležiti prvega tečaja, naj se prihlasi pod naslovom: Splošna zveza avstrijskih kmetijskih zadrug (Allgemeiner Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften in Oesterreich) Dunaj, I. Schauflegergasse 6. Prošnjam za sprejem je priložiti izpričevalo o predizobrazbi in o morebitnih dosedanjih službah. O sprejemu odloča Splošna zveza. Učni jezik je nemški.

Raznoterosti.

× **Mesto izginja.** Ameriško mesto Sorantou je posvečeno neizogibnemu poginu. Hiša za hišo izginja v globoke rove. Mesto je bilo svoj čas sklenilo s tamkajšnjo premogokopno družbo pogodbo, po kateri se je družba zavezala, da ne bo kopala pod mestom. Zdaj meščani uvidevajo, da jim je družba vključ pogodbi vse mesto izpodkopala.

× **Konfiskacija Ferrerjeve zapuščine.** Protest proti konfiskaciji nepremičnin ubitega Ferrerja je zavrnilo špansko ministrstvo. V kratkem bo španska vlada konfiscirala posestva, založarno in šolo Ferrerja in namestila zapleniti tudi premoženje, ki jo je imel Ferrer na Francoskem.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1. Kranjsko. 56 1—1
Na mestnem dekliškem liceju je s pričetkom šolskega leta 1910/11. stalno popolniti nanovo sistemizovano službeno mesto licejskega učitelja za zgodovino in zemljepisje.

Za oddajo te službe so merodajna določila §§ 5. in 6. lic. statuta.

Prosilci naj svoje pravilno opremljene, s potrebnimi dokazili podprte prošnje vlagajo pri predsedstvu mestnega magistrata

do 31. marca t. l.

Mesto je sistemizovano za učitelja s srednješolskimi izpiti, a službeno dobo in prejemki srednješolskih učiteljev v Ljubljani (§ 4. zakona z dne 19. septembra 1896 drž. zak. št. 175 in §§ 8. in 9. zakona z dne 24. februarja 1907 V. B. št. VII. št. 70). Vse obveznosti se ravna po predpisih za srednje šole.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 4. januarja 1910.

Župan:

Iv. Hribar l. r.

St. 1580.

58 1—1

Na mestni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani je zaradi razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. decembra 1909, pod št. 7669, oddati stalno učno mesto učitelja z zakonito osnovanimi službenimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom pri predsedstvu c. kr. mestnega šolskega sveta vlagati

do 31. januarja 1910.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,

dne 3. januarja 1910.

Predsednik:

Iv. Hribar l. r.

St. 4173.

59 1—1

Na petrazredni ljudski šoli v Loškem Potoku se razpisuje v stalno nameščenje eno učno mesto s postavnimi prejemki z omejitvijo na moške prosilce. Dotični učitelj prevzame lahko tudi cerkveno orglanje, kar donaa letnih 400 do 500 kron ter prosto stanovanje.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuorsadno predložijo do 31. januarja 1910. l.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju,

dne 13. januarja 1910.

St. 8.

Štajersko.

541—1

V političnem okraju Celje razpiše se na sledečih ljudskih šolah zdaj provizorično zasedena mesta učiteljev in učiteljic v definitivno nameščenje.

Na dvorazrednici v Libovljah, na trirazrednici na Doberni, na štirirazrednici v Zibiki (II. krajevni razred), na štirirazrednici v St. Vidu (III. krajevni razred) in na petrazredni dekliški šoli na Hrastniku (II. krajevni razred) po eno mesto učiteljice.

Na trirazredni ljudski šoli v Novi cerkvi (III. krajevni razred) in na trirazredni v Šmartnem pri Gornjemgradu (II. krajevni razred) po eno mesto učitelja.

Na petrazrednici v Ponikvi (III. krajevni razred), eno mesto učitelja in eno učiteljice (učitelj dobi prosto stanovanje).

Na trirazrednici v Pristovi (III. krajevni razred) in na štirirazrednici v Dramljah (II. krajevni razred) po eno mesto učitelja ali pa učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje je vpslati predpisanim službenim potom dotičnemu krajnemu šolskemu svetu do dne 31. januarja 1910.

Kjer sta v rodu tek, prebava,

Sta telo in duša zdrava!

Torej: Da ne boš bolan,

Vživaj pravi „FLORIAN“.

Želodčni likér

je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zaman kupoval draga in neprijetna zdravila.

Ljudska kakovost liter K 2-40
Kabinetna kakovost „ „ 4-80

52—1 Naslov za naročila:

„FLORIAN“, LJUBLJANA

Našim rodbinam priporočamo 45

- Kolinsko cikorijo -